

Votre Programme Matmidim – Chiour ALEPH

Semaine du 30 janvier au 3 février 2022

Souguia n° 52

בס"ד

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Ein chaliah' Lidvar Avera (2)

- Halah'a -

Cette semaine nous continuons la Souguia de Ein Chaliah' Lidvar Avera. Nous verrons si ce principe tient même lorsque la Avera est Miderabanan (puisque MinHatorah il y a bien Chlih'out apparemment). Puis nous verrons si le commanditaire, même s'il n'a pas d'obligation, reste H'ayav Bédinei Chamaïm, ou bien il est entièrement Patour et ne subit aucune accusation. Enfin nous compléterons le point entrevu la semaine précédente, sur la question est-ce qu'avec une Avera l'action de la Chlih'out est entièrement annulée ou pas (par exemple Chlih'out pour des Kidoushin avec Avera, finalement les Kidoushin tiennent-ils ?). Dans une dernière partie nous pourrons nous pencher sur des questions Halah'iques concrètes qui nous permettront de reprendre globalement les points vus auparavant et ainsi de pouvoir faire quelques synthèses et conclusions.

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא יפסלו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותרונה. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אכטח בך

Programme du Dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée pour la réussite et la protection du

Tinok ben Rah'el Bensamoun

Qu'Hachem le grandisse dans la Torah, les Mitsvot et les Maasim Tovim !

1. Dinim Derabanan

Il y a lieu de se demander si le principe de Ein Chlih'out tient même lorsque la Avera n'est que Miderabanan, puisque MinHatorah, étant donné qu'aucune Avera n'est commise, la Chlih'out devrait être prise en compte. Cette question est posée par le Maharit et le Michnei Lemelekh tente de répondre grâce à une Halakha commentée par Rachi où faire un Bor (trou) dans le domaine public ne serait interdit que Miderabanan pour le protéger des détériorations. Comprendre son interprétation dans la question de couper les Péot à un enfant par une femme adulte, et ce que le Noda Bihouda repousse.

משנה למלך הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק ב הלכה ב

כתב מהרימ"ט בתשו' ח"א סימן קי"ו דיש להסתפק אי אמרינן באיסורא דרבנן אין שליח לדבר עבירה כיון דמן התורה חשיב שליח או דלמא אפילו במילי דרבנן דבר עבירה מיקריא ושייך ביה דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין יע"ש. ואני תמיה על הרב ז"ל מההיא דאמרינן בפרק הפרה (דף נ"ג) נימא כורה גרם ליה. ופירש"י כגון שהיתה כרויה ועומדת קודם לכן דאי האי כרייה הוי כורה חייב דאין שליח לדבר עבירה דאסור לקלקל ברה"ר ע"כ ואיסור זה דמקלקל ברה"ר פשיטא דהוי מדרבנן ואפילו הכי אמרינן אין שליח לדבר עבירה. גם באותו פרק (דף נ"א) אמרינן בור של שני שותפין היכי משכחת לה אי דשוו שליח תרווייהו ואמרי ליה זיל כרי לן ואזיל כרה להו אין שליח לדבר עבירה. ועבירה זו הוא מה שפירש"י (בדף נ"ג) דהיינו דאסור לקלקל ברה"ר שוב הוקשה לו בההיא דאמרינן בפ"ר דמציעא (דף י') איכא בינייהו כהן כו' א"נ איש דאמר לאשה אקפי לי קטן כו'. ואי אמרת דאף באיסורין דרבנן אמרינן דברי הרב כו' א"כ אף למ"ד דכל היכא דשליח לאו בר חיובא מתחייב שולחו הכא משלח לא מיחייב דאף דנשים אינן באזהרת לא תקיפו מכל מקום איסורא דרבנן איכא ואפילו מקפת את הקטן וכדאיתא בנזיר וכ"פ רבינו בסוף הל' ע"ז וא"כ כיון דשייך גבה דברי הרב כו' ליפטר משלח ודוחק הוא בעיני לומר דסוגיא זו אתיא אליבא דרב הונא דאית ליה דגבי אשה אפילו איסורא דרבנן ליכא וכדאיתא בנזיר מאחר דלית הלכתא כוותיה. עוד עלה בדעתי לומר דשאני הכא דהמשלח מוזהר מן התורה ומש"ה חשיב שליח לאו בר חיובא אף שמוזהר מדרבנן ולא נתיישב בעיני תירוץ זה וכעת הדבר צריך תלמוד. (א"ה עיין בדברי הרב המחבר פ"ה מהלכות מלוה ולוה הלכה י"ד ועיין בספר מוצל מאש ס' ל"ה שם רמז מדברי הרב המחבר הללו)

שו"ת נודע ביהודה מהדורא קמא - אבן העזר סימן עה

[...] אלא דלגוף הדין פשוט בעיני שגם באיסור דרבנן שייך אין שליח לד"ע וככל ההוכחות הברורות שהוכיח המשנה למלך בפ"ב מהל' רוצח. ומה דהוה קשיא ליה לבעל משנה למלך מאיש שאמר לאשה אקפי לי קטן והרי אשה אסורה להקיף קטן מדרבנן ודחיקא ליה מלתא לבעל מ"ל לומר דסוגיא זו אתיא כר"ה כיון דאין הלכתא כרב הונא רק נקטינן דאשה אסורה להקיף קטן מדרבנן. אני אומר פה קדוש יאמר דבר זה. ומתחלה אוכיח ראייה ברורה מדברי התוס' שגם באיסור דרבנן אמרינן אין שליח לד"ע שהרי **התוספות** כתבו שם בב"מ דף י' ע"ב בד"ה באמר לישראל וכו' שכתבו אבל ישראל אף שעובר משום לפני עור מ"מ כיון דאי מקדשה לעצמו לא מיחייב לא מקרי בר חיובא. והנה לפני עור לכ"ע היכא דלא קאי בתרי עברי דנהרא לית ביה איסור דאורייתא רק מדרבנן וא"כ מה קשיא להו מלפני עור אלא ודאי דגם באיסור דרבנן מקרי ד"ע רק עיקר הסברא כאן כיון שלעצמו אם מקדשה ליכא חיוב לא מקרי בר חיובא [...]

Les mots du jour à apprendre :

Ils ont brûlé	אוקידו
Il a interprété	אוקים
Ils ont interprété	אוקימו

Programme du lundi

L'étude aujourd'hui est dédiée pour la réussite et la protection du
Tinok ben Rah'el Bensamoun
Qu'Hachem le grandisse dans la Torah, les Mitsvot et les Maasim Tovim !

2. Hyouv du commanditaire Bédinei Chamaïm

Comment le Choulkhan Aroukh, le Rama et le Gaon de Vilna sont-ils Possek ?

שולחן ערוך חושן משפט הלכות נזיקין סימן שפ סעיף ב

האומר לחבירו שבר כליו של פלוני ע"מ שאתה פטור ושברו, ה"ז חייב. ואעפ"י שהעושה הוא חייב לשלם, הרי זה האומר לו שותפו בעון, ורשע הוא שהרי הכשיל עור וחיזק ידי עוברי עבירה

ביאור הגר"א על שולחן ערוך חושן משפט הלכות נזיקין סימן שפ סעיף ב

ה"ז האומר כו'. קדושין מ"ג א'

שולחן ערוך חושן משפט הלכות עדות סימן לב סעיף ב

השוכר עידי שקר להוציא מנה מראובן לשמעון, פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים.

הגה: ודוקא שלא היה חייב לו, אבל אם היה חייב לו רק שאלו העדים הם שקרים, פטור מדיני שמים אבל עובר על מדבר שקר תרחק (שמות כג, ז) (נ"י פ' הכונס בשם הרא"ש). וכן אם לא שכר, אלא פיתה אותן בדברים שיעידו שקר (תוספות פ' הנ"ל)

Le Chakh rapporte un Tosfot qui pensent que seul quelqu'un qui emploie une personne à faire un faux témoignage est H'ayav Midinei Chamaïm, mais pas s'il n'est qu'un Chaliah' sans être rémunéré. Quelle est leur preuve ? Comment le Chakh les repousse-t-il ? Quel est l'avis du Ktsot ?

ש"ך חושן משפט סימן לב ס"ק ג

וכן אם לא שכר. כ"כ התוספות [ב"ק] ריש פרק הכונס דף נ"ו ע"א [ד"ה אלא], ודייקי לה מדקתני השוכר דוקא, וגם מדקתני [שם נ"ט ע"ב] השולח את הבערה ביד חרש שוטה וקטן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים, שלח ביד פקח הפקח חייב, משמע דשולח פטור אף מדיני שמים. אבל קשה לי על דבריהם, דהא אמרינן בקידושין

בפרק האיש מקדש דף מ"ג ע"א, דאף דאין שליח לדבר עבירה מיחייב בדיני שמים, דמתמה התם בפשיטות, מכלל דת"ק סבר אפילו בדיני שמים נמי פטור, ומשני (בי) דינא רבה (ובי) [ו] דינא זוטא איכא בינייהו, ופירש"י עונש גדול ועונש קטן. ואפשר ליישב דבריהם בדוחק. אבל מ"מ נראה לי עיקר דלעולם חייב בדיני שמים היכא דגורם היזק לחבירו אפילו לא שכן. והא דקתני השולח את הבערה ביד הפקח חייב, ולא קתני דהשולח חייב בדיני שמים, היינו כיון דפקח משלם תו לא שייך חיובא דדיני שמים על המשלח. **וכ"כ הריטב"א** פרק האיש מקדש [קידושין מ"ב ע"ב] וז"ל, שלח ביד פקח חייב, פירוש והשולח פטור לגמרי ואפילו מדיני שמים כיון שכבר נשתלם הניזק מן הפקח, משא"כ בשוכר עדי שקר שפטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים דלא אשתלים ניזק מניזקיה, וכן אתה אומר בכל אותם שבריש פרק הכונס, עכ"ל. והא דקתני השוכר, אורחא דמילתא נקט, דאם אינו שוכר מסתמא אינן שומעין לו דתרי לא עבידי דחוטאים אם אין להם הנאה.

קצות החושן על שולחן ערוך חושן משפט הלכות עדות סימן לב סעיף ב

ולי נראה דכאן מיירי מחיוב תשלומין בדיני שמים וכהיא דאמרין כיוצא [בן] (ב"ק ק"ח, א) איני יודע אם נתחייבתי פטור מדיני אדם וחייב לשלם בדיני שמים, וה"נ בשוכרן חייב לשלם בדיני שמים, אבל עונש בדיני שמים ודאי אית ליה אפילו אם אינו שוכרן ומשום דאף דאין שליח לדבר עבירה עונש הוא בדיני שמים. והתם (בי) דינא רבא (ובי) [ו] דינא זוטא אינו כלל מעין הדין שנתחייב בדיני אדם, כגון רוצח בסייף ואם עשה שליח עונשין אותו משמים בעונש מן השמים דינא רבא או דינא זוטא, אבל הכא בשוכרן הוא מידי אחריני שהוא חייב לשלם בדיני שמים. וכמה מיני גרמא איכא שנפטר מתשלומין אפילו בדיני שמים ואילו עונש ודאי אית ליה אפילו בגורם דגורם והוא פשוט

Les mots du jour à apprendre :

J'ai interprété	אוקימנא
Interprétation	אוקימתא
Il a renchéri	אוקיר

Programme du Mardi

L'étude aujourd'hui est dédiée pour la réussite et la protection du

Tinok ben Rah'el Bensamoun

Qu'Hachem le grandisse dans la Torah, les Mitsvot et les Maasim Tovim !

3. L'action de la Chlih'out reste-t-elle valable si elle est faite par Avera ?

Ce point a déjà été traité en partie la semaine dernière. La question des Poskim est de savoir si les deux réponses apportées par Tosfot se contredisent sur ce point.

תוספות מסכת בבא מציעא דף י' עמוד ב

דאמר לישראל קדש לי אשה גרושה – [...] וא"ת מאי נ"מ בין למ"ד אי בעי עביד ובין למ"ד שליח בר חיובא לא לקי על הקדושין לרבא דאמר בעשרה יוחסין (קדושין דף עח.). קידש אינו לוקה בעל לוקה וי"ל דכי בעל אח"כ לוקה אף על הקדושין כדמוכח בריש תמורה (דף ה. ושם) א"נ י"ל דאף לרבא נפקא מינה דאי יש שליחות חלין הקדושין ואי אין שליחות אין חלין הקדושין

נתיבות המשפט ביאורים על שולחן ערוך חושן משפט הלכות שלוחין סימן קפב סעיף א

[...] ותדע, דהא לרוב הפוסקים אפילו בשליח לדבר עבירה המעשה קיים ואפ"ה המשלח פטור מעונש, וכן הוא בתוס' ב"מ דף י' ע"ב בד"ה דאמר לישראל, לתירוצא קמא ע"ש [...]

Le Noda Bihouda traite de la question si quelqu'un demande au Chaliah' de donner son Guet à son épouse, et ce dernier le lui donne mais de force qui est une transgression de la Takana de Rabbenou Guershom, et conclue que le Guet est caduque. Voir comment il explique l'avis de Tosfot. Le Ktsot repoussera son explication avec le commentaire du Mishnei Lemelekh sur sa compréhension à travers le Rambam.

שו"ת נודע ביהודה מהדורא קמא - אבן העזר סימן עה

[...] וכך משמע לישנא דגמרא אין שליח לד"ע ומשמע שבטל השליחות וכן מפורש בר"ן וכן מפורש בתוס' ב"מ דף י' ע"ב ד"ה כהן שאמר וכו' בתירוץ השני. והרמב"ם ע"כ הכי ס"ל דהרי הרמב"ם בפ' י"ז מא"ב פסק דדוקא כה"ג באלמנה לוקה שתיים אבל כהן הדיוט וכן כה"ג בגרושה זונה וחללה אפילו בעל אחר קדושין אינו לוקה אלא אחת וא"כ נסתר תירוץ הראשון של התוספות ועל כרחך סבר כתירוץ השני דנ"מ אם חלו הקידושין ואפילו לתירוץ הראשון של התוספות מ"מ הדין היוצא מהתירוץ השני דין אמת ולא נחלקו בדיון זה. אמנם ראיתי באסיפת זקנים שתירץ תירוץ ראשון וכתב אבל קדושין לדברי שניהם חיילי. ואף משמע שם בתר הכי שתופס התירוץ השני לעיקר מ"מ אומר אני בדבר זה שאין שליח לד"ע והמעשה בטל לא נחלק בו אדם וא"א לחלוק על דבר אמת היוצא מפשטן של דברי הגמרא אין שליח לד"ע וכיון שאינו שליח לא נעשה המעשה בשליחות

אמנם החילוק וסברא שיש בכאן בין תירוץ הראשון לתירוץ השני דתירוץ הראשון סובר סברא כיון שגוף הקידושין אין כאן עבירה דלא יקח משום לא יחלל וא"כ ממילא בשעת הקידושין חיילי הקדושין שאכתי אין כאן עבירה אלא שאח"כ כשיבעול לחייבו למפרע על הקידושין אי אפשר שעתה נעשה למפרע עבירה והיינו למ"ד אי בעי עביד אבל למ"ד היכא שאינו בר חיובא שפיר חייב אף שנעשה למפרע עבירה מ"מ היכא שאינו בר חיובא חל. ותירוץ השני סובר כיון שע"י הקידושין לוקה על הבעילה ולא יקח משום לא יחלל מיחשב תיכף דבר עבירה ולא חיילי למ"ד אי בעי עביד. אבל בדבר שהעבירה נעשית מיד על ידי השליח בשעת מעשה ודאי דלא חיילי המעשה כלל [...].

קצות החושן סימן קפב ס"ק ב

חוץ מלדבר עבירה. בשו"ת נודע ביהודה בחלק אהע"ז (קמא סי' ע"ה) העלה בגט שניתן ע"י שליח בעל כרחא דאינו גט כלל, כיון דהיכא דאין שליח לדבר עבירה המעשה בטל וכמ"ש תוס' פ"ק דמציעא דף (י"א) [י' ע"ב ד"ה דאמר], וכיון דאיכא חרם רבינו גרשום הוי ליה שליח לדבר עבירה. ולענ"ד נראה דהיכא דעושה שליח סתם לגרש ושיהיה ידו כידו ועשייתו כעשייתו והשליח נתן לה הגט בעל כרחא, דכה"ג שפיר הוי גט כיון דיד השליח כיד המשלח בעיקר הגט, ומה שנתן לה בעל כרחא ועבר בחרם רבינו גרשום הו"ל כאילו עשה עבירה מדעתו דכל כה"ג עיקר השליחות לא בטל, וכמ"ש כיוצא בזה במשנה למלך פ"ג מגניבה (ה"ו) גבי טביחה דיש שליח לדבר עבירה, ואם עשאו שליח לשחוט בשבת דגבי שבת אין שליח לדבר עבירה בטל השליחות לגמרי, ואם עשאו שליח בסתם לטביחה והלך השליח וטבחו בשבת, דבזה כיון דלא עשאו שליח לזה גוף השליחות לא בטל וע"ש. וא"כ נראה דה"ה אם עשאו שליח בסתם לגרש ושליח מדעתיה דנפשיה נתן לה הגט בעל כרחא, דבזה עיקר השליחות לא בטל כיון דכבר נעשה שלוחו לגירושין, וחרם רבינו גרשום גבי גירושין אינו אלא כמו איסור אחר, והגם שמדברי השו"ת הנזכר שסתם דבריו בזה אינו מחלק בכ"ז, אמנם לענ"ד נראה כמ"ש דדוקא היכא דעשאו שליח לכך לגרש בעל כרחא, אבל בסתם לא מיבטל השליחות [...].

Les mots du jour à apprendre :

Respectez	אוקירו
Duvet	אוּרְדִי
Ils ont enseigné	אורו

Programme du Mercredi

L'étude aujourd'hui est dédiée pour la réussite et la protection du

Tinok ben Rah'el Bensamoun

Qu'Hachem le grandisse dans la Torah, les Mitsvot et les Maasim Tovim !

3. Questions Halah'iques

a. Responsabilité du père pour la Chlih'out de ses enfants

ספר עיונים במשפט (הדיין רבי צבי שאנן)

במשפט

חושן משפט - סימן מה

עיונים

אחריות אב לגבי נזק שעשו ילדיו בשליחותו

ולכאורה לפי זה חייב המשלח את הקטן הוא במחלוקת: הש"ך פוטר, הרמ"א וערוך השלחן - ע"פ נתיבות המשפט - מחייבים, וכן מחייב המחנה אפרים [ודווקא בקטן שאין לו דעת] ובנתה"מ לפנינו מביא מחלוקת ראשונים, ואם כן לכאורה אי אפשר להוציא ממון, מהנתבע שאף שערוך השלחן הוא אחרון יותר, ויש לפסוק כאחרון במקום שיש להניח שראה דברי הקודמים לו, אבל כיון שמקורו הוא מנתה"מ ואחר שנתה"מ כותב שמחלוקת בדבר, מנין לנו לחייב את המשלח.

אלא שאנו מוצאים בפקדון תקנה לגבי אשתו ובניו של האדם, הלכה: שומר שמסר פקדון לאשתו ולבניו ביתו והודיעם שהוא פקדון ולא שמרו כדרך השומרים, חייבים הם לשלם, אבל השומר - בעל הבית פטור, שכל המפקיד על דעת אשתו ובניו הוא מפקיד - שולחן ערוך רצב כד [היינו שהמפקיד הסכים מראש שאשתו ובניו של הנפקד גם הם ישמרו לבדם], ומוסיף רמ"א ואם אין להם לשלם (=לאשתו ובניו) יש אומרים דבעל הבית חייב לשלם (כשם רא"ש ובעל תרומות) ויש אומרים דפטור.

ובטעם יש האומרים המחייבים את בעל הפקדון כותב הרא"ש (הובא בסמ"ע שם ס"ק מ) שאם לא תאמר כן כל פקדון המופקד ביד אדם יאכלו אשתו ובניו ויפטר. הרי לפנינו מעין "תקנה" לישוּבו של עולם, ואפילו הפוטרים שם (דעת שניה ברמ"א) הוא לפי שהמפקיד כאילו מסר להם בידים. (סמ"ע ס"ק מא), אבל לכאורה מסכימים הם לעיקר "התקנה", ולפי זה יש מקום לחיוב כל השולח להזיק, שאם במקום שאין שליחות להזיק ואפילו אין פשיעה כמו אם נגנב הפקדון מיד בניו של שומר, כאמור מחייבים את בעל הבית, כל שכן במקום שהגדול עצמו פושע ושולח להזיק, הרי לכאורה "ישוּבו של עולם" מחייב המשלח יתחייב בתשלומי הנזק.

א) השולח את הקטן להזיק, האם חייב המשלח, אנו מוצאים בשלחן ערוך חו"מ קפב א בו נפסק: אין שליח לדבר עבירה, ודוקא שהשליח בר חיובא אבל אם אינו בר חיובא יש שליח לדבר עבירה. ולכאורה הקטן אינו "בר חיובא" ואם כן המשלח חייב, אבל הש"ך במקום חולק ופוסק שהשולח את הקטן פטור מתשלומים, וציין במוסגר לסי' לב ס"ק ג שכתב שבמקום שאין מי שישלם חייב לצאת ידי שמים, אלא שאי אפשר ל"תפוס" עבור חוב שכל חיובו הוא "לצאת ידי שמים".

ובנתה"מ המשפט שם (קפב א) כתב שמחלוקת ראשונים בדבר: לדעת תוס' אין שליחות לקטן בכל ענין, ולדעת ריטב"א ב"מ י ב ונמוק"י אין שליחות לקטן לגבי הלכות גניבה, אבל אם עשה הקטן מעשה, כגון ששלחו להזיק יש לחייב את שולחו.

אמנם הערוך השלחן קפב, סעיף יא מביא בשם נתה"מ שאם שלח קטן להזיק חייב לשלם, [וצ"ב, כיון שהנה"מ רק הביא מחלוקת תוס' וריטב"א ולא כתב הכריע שחייב לשלם].

ושוב כתב כן בס"י תיח, סעיף כח: כיון שאין יכול המשלח לומר, אם שלח את הקטן, "דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעים", [שאם היינו מקבלים טענה זו, היה מוטל על המזיק להזהר ולא על המשלח]. לכן אם צויה לחרש שוטה וקטן שיעשו שריפה חייב לשלם, אבל אם לא ציוּם אלא שמסר להם אש דהיינו פשיעה, יש חילוק בין מסר להם אש - שלהבת לבין מסר להם גחלים.

ובמחנה אפרים נזקי ממון סי' ז כתב שהמשלח חייב ולא משום שליחות, אלא משום שהמשלח נחשב כאילו הוא עצמו הזיק כיון "שברי היוקא", וכמו שאמרו לגבי מסור, ועל כן אף שאי אפשר לחייב מדיני שליחות, חייב מדין "גרמי", כיון כיון "שברי היוקא".

Les mots du jour à apprendre :

Enseigner	אורו"י
le savoir-vivre	אורח ארעא
Chemin	אורחא

Programme du jeudi

L'étude aujourd'hui est dédiée pour la réussite et la protection du

Tinok ben Rah'el Bensamoun

Qu'Hachem le grandisse dans la Torah, les Mitsvot et les Maasim Tovim !

b. Un Chaliah' qui fait un emprunt pour un commanditaire escroc

פסקי בית הדין לממונות בירושלים

הנדון: עובדא אתא לקמן בבעל גמ"ח שהלוה לאחד ע"י שליח, והשליח חתם על השטר שמתחייב לשלם עבור פלוני, וחתם עצמו בשם המשלח, ואחר זמן התברר שרמאי מפורסם הוא ששידל לשליח שיקבל את הכסף, והשמות שבשטר וגם הערב הכל היה מזוייף ובדוי. האם בעל הגמ"ח יכול לתבוע מהשליח כיון שהוא התחייב.

תשובה: יעו' בבית אפרים (אמצע סי' יז), שליח שלוה מעות מאחד ונתן השטר על שמו ונכתב בשטר שלוה לצורך פלוני משלחו, אין המלוה יכול לגבות חובו מנכסי השליח.

אולם בנידון דידן שהמשלח הוא רמאי ואמר לשליח שיקבל כסף בהלוואה עבור פלוני שבדה מלבו, עי' בתשובות שבות יעקב (ח"ב סי' קסה) בישראל אחד שחשוד לרמות בני אדם, והיה לו סחורה שיש בה חסרון גדול ואינו ניכר לכל אדם, והיה מתירא למכור לישראל שירגישו בו לפי שהוא מוחזק לרמאי. וכתב, בודאי אם נעשה כן בישראל ששלח ישראל אחר למכור לזה ברמאות, פשוט הוא דאין דינו כלל עם המשלח, כיון דקיי"ל אין שליח לדבר עבירה, כאשר הוא מבואר בש"ס ובפוסקים ובחר"מ בהגהה (ויש סי' קפב), והשליח חייב ולא המשלח. ומשמע דאף אם השליח לא ידע שיש בסחורה זו חסרון גדול ואינו ניכר לא לשליח ולא לכל אדם, מ"מ השליח חייב ולא המשלח. ועי' ב"מ (י, ב תר"ה אי בעי לא עביד) מהא דתנן (ב"ק עט, א) היה מושכו ויוצא ומת ברשות בעלים פטור, הגביהו או הוציאו מרשות בעלים ומת, חייב. ופרש"י בלשון אחד, שאמר גנב לשומר שור אחד יש לי בבית פלוני קחנו ותהא עליו שומר חנם, הוציאו השומר מרשות בעלים ומת, חייב הגנב במשיכת השומר, ואמאי והא אי בעי לא עביד, וי"ל כיון שאין השומר יודע שהוא גנב הר"ל כחצר דבעל כרחה מותיב ביה. ע"כ.

ונראה דע"כ לא אמרו בתוספות דאם אינו יודע שהוא גנב יש שליח לדבר עבירה, אלא לטעמא דאי בעי עביד ואי בעי לא עביד, ה"ז כחצר דבע"כ מותיב ביה. אבל לטעמא דרבינא דתלוי בבר חיובא ולא בר חיובא, גם שוגג ולא ידע הוי בר חיובא, ואין שליח לדבר עבירה. וכיון דפסק ברמ"א בטעם דאין שליח לדבר עבירה כרבינא, לכן אף בשוגג כיון דהוא בר חיובא, חייב השליח ולא המשלח.

אך עדיין יש לעיין בזה דהלא פסק הרמ"א (חר"מ סי' שפח סעי' טו) מי ששלח שליח למסור, אם השליח הוחזק לעשות חייב המשלחו, ואין לומר אין שליח לדבר עבירה הואיל והוחזק בכך. י"ל אם ידע השליח שיש כאן רמאות והוחזק בכך חייב המשלח ולא השליח, דהלא אינו שומע לדברי הרב. אמנם הש"ך דחה דברי הרמ"א מהלכה דאין שליח לדבר עבירה הוא גזירת הכתוב, ולא מטעם דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין וסבור שלא ישמע לו, לכן אפילו בהוחזק בכך השליח חייב, אבל בשבות יעקב קיים דברי הרמ"א ועי"ש בפתחי תשובה.

ואם בנדון דידן אין השליח מיקרי הוחזק בכך, כיון שבתמימותו או בשטותו שמע לשידוליו של הרמאי, ממילא השליח חייב ולא המשלח. אבל במקרה דנן המשלח ודאי חייב, דהלא לא טען בעל הגמ"ח - אף לא בטענת שמא - שהשליח לקח את הכסף של ההלוואה לעצמו, אלא נתן השליח את הכסף שקבל מהגמ"ח להמשלח והוא לא זכה כלל בכסף אלא המשלח, למה יתחייב השליח לשלם, ועיקר טענת הגמ"ח היא דהשליח התחייב בחתימה שלו בשטר, הלא ביררנו שבגלל זה לא נעשה לוה כיון שלא בשבילו לקח את הכסף. ולא בעל דבים הוא כלפי הגמ"ח.

Les mots du jour à apprendre :

L'habitude de cette chose	אורחא דמילתא
Il a enseigné selon l'habitude courante	אורחא דמלתא קתני
Son chemin	אורחיה

Biographies:

Le Netivot Hamichpat, Hevat Daat, Torath Guitin, Beit Yaakov, Derekh Hah'aïm

נתיבות המשפט, חוות דעת, תורת גיטין, בית יעקב, דרך החיים

Rabbi Yaakov Lorberbaum, communément connu sous le nom de Rav Milissa (de sa ville) est né environ en 1770 en Galice et y meurt en 1832. Il est l'arrière-petit-fils du Chacham Tzvi, Rav Tsvi Ashkenazi. Il est nommé Rav de plusieurs Kéhilot et était Av Beit Din à Kalush. En 1809, il prend le poste de Rav de Lissa et ouvre une Yeshiva dans laquelle des centaines d'érudits sont venus étudier, et formera plusieurs Guedolei Hador. Il était lui-même considéré comme un des Grands de la génération et de nombreux Rabbanim se tournaient vers lui pour leurs questions. Il était largement respecté en tant que posek et est l'une des trois autorités sur lesquelles le Rav Shlomo Ganzfried a fondé ses décisions dans le Kitsour Choulh'an Aroukh. De même, le H'ochmat Adam, du Rav Avraham Danzig, a été écrit en consultation avec lui. On rapporte que son statut était tel, qu'une fois Rabbi Akiva Eiger s'est évanoui lorsqu'il a été honoré d'une Aliyah à la place du Rav Yaakov...

Le Rav a écrit des ouvrages d'une très grande importance comme (liste non exhaustive) le H'evat Daat (commentaire du Choulh'an Aroukh sur Yorei Dé'a), le Mekor H'aïm (sur Orah' H'aïm), le Torat Guittin, le Beit Yaakov (sur Ketoubot), le Derekh Hah'aïm (Dinim sur Orah' Haïm fréquemment cité), et le Netivot Hamishpat, commentaire sur le Choulh'an Aroukh dans H'ochen Mishpat, dans lequel il est souvent en discussion avec son contemporain le Ktsot Hah'ochen.

Liste des 52 Souguiot étudiées sur Matmidim

Souguiot de Brah'ot			Sougiot sur les H'aguim
1. Birkot Hatorah	17. Birkat Haguefen	34. Birkat Hagomel (2)	8. Hanouka - emplacement de la Hanoukia
2. Choméa Kéoné	18. Natei Inchei	38. Chéhéh'éyanou sur un nouveau fruit	44. Ner Ich oubeto
3. Arévout	19. Birkat Haréah'	39. Chéhéh'éyanou sur un nouveau Keli	45. Ner Ich oubeto (2)
4. Kavana dans le Chema	22. Les jus	40. Chéhéh'éyanou sur les Mitsvot	16. Pourim – Michloah' Manot et Matanot Laevyonim
5. Position pour le Chema	23. Trima	41. Hatov Véhamétiv sur le vin	20. Pessah – Biour H'amets
6. Méah Brah'ot	24. Pat Kisin (1)	42. Cheva Brah'ot (1)	21. Sefirat Haomer
7. Amen Yetoma	25. Pat Kisin (2)	43. Cheva Brah'ot (2) – Panim H'adachot	35. Roch Hachana – Les trois Livres
9. Les quantités pour les Brah'ot	26. Les Apéritifs	46. Birkat Halevanah	36. Soukot – Mitstaer
10. Les Brah'ot de consommation	27. Zimoun (1)	47. H'azarat Hachats' (1)	
11. Brah'a Chééina Tsrih'a	28. Zimoun (2)	48. H'azarat Hachats' (2)	
12. Ikar Vétafel	29. Zimoun (3)	49. H'azarat Hachats' (3)	
13. Mééin Chaloch	30. Zimoun (4)		
14. Brah'a sur un interdit	31. Zimoun (5)		
15. Anigrone	32. Tefilat Haderekh		
	33. Birkat Hagomel		
Souguiot généralistes			
37. Bal Tossif			
50. Tokh Kédé Dibour			
51. Ein Chaliah' Lidvar Avera (1)			
52. Ein Chaliah' Lidvar Avera (2)			